

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2024. gada 26. aprīlī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneses Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto S un T (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 45/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ panta desmitās daļas 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzējiem par spēkā neesošu no spēkā stāšanās dienas;

1.2. noteikt ierobežotas pieejamības statusu pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai Pieteikuma iesniedzēju un viņu ģimenes locekļu identificējošai informācijai.

2. Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ pants paredz hipotekārā kredītaņēmēja aizsardzības nodevu, no kuras ieņēmumiem tiek veikta kredīta procentu kompensācijas izmaksa hipotekārā kredītaņēmējiem.

Saskaņā ar apstrīdēto normu šā panta piemērošanai atbilstīgais hipotekārā kredītaņēmējs ir patērētājs, ar kuru nodevas maksātājs ir noslēdzis hipotekārā kredīta līgumu, ja hipotekārā kredīta atlikums nepārsniedz 250 000 euro.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ pantam;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēji noslēguši ar kredītiestādi hipotekārā kredīta līgumu divu nekustamo īpašumu iegādei. Tā kā Pieteikuma iesniedzēju hipotekārā kredīta atlikums pārsniedz 250 000 *euro*, saskaņā ar apstrīdēto normu viņiem nav tiesību saņemt šā kredīta procentu kompensāciju. Visiem pārējiem nosacījumiem, kas nepieciešami šīs kompensācijas saņemšanai, viņi atbilstot. Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka ar liegumu viņiem saņemt minēto kompensāciju tiek pieļauta nepamatoti atšķirīga attieksme salīdzinājumā ar citiem kredīta ņēmējiem, kuriem arī ir spēkā esošs līdz 2023. gada 31. oktobrim noslēgts hipotekārā kredīta līgums ar mainīgo procentu likmi. Tādējādi apstrīdētā norma aizskarot viņiem Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir

izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētā norma formulēta nepārprotami un imperatīvi, un Pieteikuma iesniedzēji atrodas tās tvērumam tipiskā situācijā. No pieteikuma secināms, ka viņiem nav efektīvu iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otro teikumu, ja personai nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, tad konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīža, proti, 2024. gada 1. janvāra. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2024. gada 3. aprīlī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

8. Papildus Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu noteikt ierobežotas pieejamības statusu pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai Pieteikuma iesniedzēju un viņu ģimenes locekļu identificējošai informācijai. Lūgums pamatots ar to, ka pieteikumā un tā pielikumos ir iekļauta informācija, kas ļauj identificēt Pieteikuma iesniedzējus, viņu bērnus, dzīvesvietas adresi un citu informāciju par privāto dzīvi. Šī informācija ļautu plašai sabiedrības daļai iegūt informāciju par viņu dzīvesvietu un kredītsaistību apjomu.

Saskaņā ar Satversmes tiesas noteikto kārtību pieteikuma izskatīšanas stadijā lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata pieteikumu.

Satversmes tiesas kolēģija, lemjot par lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību, izvērtē, vai šāda lūguma apmierināšana aizsargās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, tostarp personas

datu aizsardzību, neaizskars personas tiesības uz taisnīgu tiesu un netraucēs objektīvai tiesas procesa norisei, kā arī nepārkāps sabiedrības tiesības iegūt informāciju par konstitucionālo tiesvedību (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Izvērtējot pieteikumu un tam pievienotos dokumentus, kolēģija secina, ka no tiem izrietošā informācija par Pieteikuma iesniedzējiem ietilpst viņiem Satversmes 96. pantā ietverto tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā. Tā kopā ar personu identificējošu informāciju ir uzskatāma par personas datiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula 2016/679) 4. panta 1. punkta izpratnē. Savukārt šo personas datu izpaušana ir uzskatāma par datu apstrādi Regulas 2016/679 4. panta 2. punkta izpratnē.

Konkrētajā gadījumā atbilstoši Regulas 2016/679 6. panta 1. punkta „c” apakšpunktam personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir uz Satversmes tiesu attiecināmi juridiski pienākumi, kas noteikti Satversmes tiesas likumā. Tomēr atbilstoši Regulas 2016/679 5. panta 1. punkta „c” apakšpunktam personas datiem jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un jāietver tikai tā informācija, kas nepieciešama personas datu apstrādes nolūkā.

Izvērtējusi pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos norādītos faktiskos apstākļus, kolēģija secina, ka Pieteikuma iesniedzējus identificējošas informācijas publiskošana varētu radīt tādu viņu pamattiesību ierobežojumu, kas būtu lielāks nekā sabiedrības ieguvums no šādas informācijas publicēšanas. Konkrētajā gadījumā Satversmes tiesai tās kompetences īstenošanai un likumā noteikto pienākumu veikšanai šīs informācijas publicēšana nav nepieciešama.

Tādēļ pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos norādītajai informācijai par Pieteikuma iesniedzēju un viņu ģimenes locekļu identitāti ir nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, kā arī Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu

„Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ panta desmitās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam” pēc S un T pieteikuma (ieteikums Nr. 45/2024).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2024. gada 26. jūnijam** iesniegt atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai, informācijai par Pieteikuma iesniedzēju un viņu ģimenes locekļu identitāti.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš